

geonieuws

maandblad van de
mineralogische kring antwerpen v.z.w.
32(10), december 2007

In dit nummer :

- Planeriet
- Het RRUFF-project
- Cronstedt : vind-(de)-plaatsnamen...

Mineralogische Kring Antwerpen vzw

Oprichtingsdatum : 11 mei 1963

Zetel : Boterlaarbaan 225, B-2100 Deurne

Wettelijk depot : Kon. Bib. België BD 3343

Verschiiningsdata : maandelijks, behalve in juli en augustus.

Redacteur en verantwoordelijke uitgever : H. DILLEN, Doornstraat 15, B-9170 Sint-Gillis-Waas.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Betalingen

België : bankrekening 789-5809102-81

Nederland : girorekening (NL) 51 91 10.

Al deze rekeningen staan op naam van M.K.A. v.z.w., Marialei 43, B-2900 Schoten.

Statuten : nr. 9925, B.S. 17 11 77

BTW-nummer : BE 0417.613.407

NUTTIGE ADRESSEN

Hugo BENDER, Pieter Van den Bemdenlaan 107, B-2650 Edegem. Tel. 03 4408987.

<hugo.bender@skynet.be> Bestuurder. Secretaris, ledenadministratie.

Paul BENDER, Pieter Van den Bemdenlaan 107, B-2650 Edegem. Tel. 03 4408987.

<paul.bender@skynet.be> Bestuurder. Technische realisatie Geonieuws, coördinator Minerant.

Rik DILLEN, Doornstraat 15, B-9170 Sint-Gillis-Waas. Tel. 03 7706007. <rik.dillen@skynet.be>

Bestuurder. Redacteur Geonieuws.

Axel EMMERMANN, Lobbesplein 12, B-2640 Mortsel. Tel. 03 2953554 en 0496 359117

<axel.emmermann@pandora.be> Werkgroep technische realisaties, werkgroep fluorescentie.

Jan JENSEN, Jan Jensen, Varenblok 4 bus 6, B-2650 Edegem. Tel 0472 790423 <jan.jensen@dexia.be>

Bestuurder. Uitleendienst, werkgroep fotografie.

Etienne MANS, Jan Blockxlaan 16, 2630 Aartselaar. Tel 03 8888124. <emans@skynet.be>

Bibliothecaris, samenaankoop.

Herwig PELCKMANS, Cardijnstraat 12, B-3530 Helchteren. Tel. 0486 121128.

<herwig.pelckmans@pandora.be> Organisatie vergaderingen, contacten met sprekers.

Guido ROGIEST, Prins Kavellei 86, B-2930 Brasschaat. Tel. 03 6520232. <guido.rogiest@pandora.be>

Bestuurder. Ondervoorzitter, public relations.

Paul TAMBUYSER, Surmerhuizerweg 23, NL-1744 JB Eenigenburg. Tel. 00 31 226 394231.

Fax 00 31 226 393560. <paul@minerant.org>. Werkgroep edelsteenkunde, webmaster.

Ineke VAN DYCK, Walbogaard 11, B-9140 Temse. Tel. 03 8276736.

<ina.van.dyck@skynet.be> Werkgroep zeolieten.

Ludo VAN GOETHEM, Boterlaarbaan 225, B-2100 Deurne. Tel. en fax 03 3215060.

<ludo.vangoethem@belgacom.net> Vertegenwoordiging openbare besturen.

Paul VAN HEE, Marialei 43, B-2900 Schoten. Tel. 03 6452914. <pvanhee@skynet.be>

Bestuurder. Voorzitter.

Anny VAN HEE-SCHOENMAEKERS, Marialei 43, B-2900 Schoten. Tel. 03 6452914. <pvanhee@skynet.be>

Penningmeesteres.

Eddy VERVLOET, August Vermeylenlaan 15F bus 29, B 2050 Antwerpen. Tel. 03 2194435

<eddyvervloet@skynet.be> Bestuurder. Excursies.

E-mail adres : mka@minerant.org

URL (WWW) : <http://www.minerant.org/>

Titelpagina

Een weerstation in Duitsland, speciaal voor geologen. Foto © Alfons Quadens.

Vrijdag 7 december 2007

Maandelijke vergadering in zaal "De drie rozen", Kerkstraat 45, 's Gravenwezel om 20.00 h.

Stefan Helsen
Sanering van verlaten mijnsites

Alweer is het voor de MKA een waar genoegen om een nieuwe spreker te mogen verwelkomen. Stefan Helsen is Technisch Directeur van de firma Ecorem (dat staat voor Environmental Consulting, Remediation, Engineering and Management). Deze van origine Belgische firma houdt zich onder andere bezig met het saneren van stortplaatsen en de rehabilitatie van mijnsites. Vanavond komt Stefan ons vertellen wat er zoal gebeurt nadat alle mijnactiviteiten zijn stilgelegd. Het concept regionale Geoparken is slechts één van de vele opties ... Voor al wie zich (nog n)ooit heeft afgevraagd wat er met veel van onze geliefde vindplaatsen dient te gebeuren, nadat er geen steentjes meer ontgonnen worden, is deze avond een echte aanrader; te meer omdat hij gebracht wordt door iemand die er met veel eigen ervaring kan over spreken!

Vrijdag 14 december 2007

Naar jaarlijkse gewoonte is de Jeugdherberg de eerste weken van december gesloten. Daarom houden we deze keer onze maandelijke vergadering in het Cultureel centrum Steytelinck (Legrellezaal), Sint-Bavostraat, 2610 Antwerpen-Wilrijk

19.30 h Om praktische redenen is er deze maand geen mogelijkheid om de bibliotheek te raadplegen en kunnen er geen transacties plaatsvinden. Het mineraal van de maand (planeriet uit Arizona) zal dus pas op de januari-vergadering verkrijgbaar zijn. De voordracht begint om 20.15 h STIPT !

20.15 h

Bart de Weerd
Uranium, mooi stralende stenen

Deze keer heeft onze sympathieke Noorderbuur een wel heel energierijke voordracht voor ons in petto. Na het heropfrissen van onze grijze massa met wat algemene informatie over het element uranium, worden we door Bart verwend met zijn prachtige dia's van en deskundige uitleg over de toch wel uiterst kleurrijke uraniummineralen. Dressing code: een maatpak is toegestaan; een loodpak is overbodig. Alleszins een ideale avond om je "batterijen weer eens helemaal op te laden" !

**Heeft u uw lidgeld voor 2008 al betaald ?
Vergeeten ? Doe het dan nu,
Dan blijft u Geonieuws zonder onderbreking ontvangen !**

Zaterdag 15 december 2007

Vergadering van de Werkgroep Edelsteenkunde in zaal "De drie rozen", Kerkstraat 45, 's Gravenwezel, van 9.30 tot 12.00 h.

Inderdaad, je leest het goed : wegens sluitingsperiode van de Vlaamse Jeugdherberg in Antwerpen wijken we deze maand uit naar 's Gravenwezel.

Informatie vergaren over edelstenen en edelsteenkunde

Met de komst van het Internet is er in de loop van het voorbije decennium een toevloed aan informatie op ons afgekomen. Hoe en waar zoeken we informatie op en is deze informatie wel betrouwbaar ?

MINERANT 2008

Antwerp Expo (Bouwcentrum)
26-27 april 2008

Fluoriet van Hunan, China
foto en verzameling Freddy Bollaerts

Beurzen en tentoonstellingen

December 2007

De beurzenkalender is ook beschikbaar via onze website www.minerant.org/fairseu.html

2/12	B	HARELBEKE. Kulturcentrum "Het Spoor", Eilandstraat 6. Info : Johan VANDAMME, Wolfaardstraat 14, 8800 Roeselare. ☎ 051 249540 - www.lithos-harelbeke.org - lithos.harelbeke@pandora.be
-------------	----------	--

6-9/12	RU	SINT-PETERSBURG. Central Exhibition Hall „Manege“, 1 St.-Isaac sq. <info@gemworld.ru>
7-8/12	IT	VERONA. Fiera Verona. Beurs. <zoist@tin.it> www.veronamineralshow.com
7-9/12	DE	HAMBURG. Messe. 10-18 h. Beurs (M-F-J-E). <info@mineralien-hamburg.de> www.mineralien-hamburg.de
8/12	CZ	PISEK. Prachenske muzeum v Pisku, Velke nam. 114. 9-14 h. <cicha@quick.cz>
8/12	HU	MISKOLC. Diósgyöri Gimnázium, Kiss tábornok 42. 10-17 h. <azurite@freemail.hu> www.azurite.hu
8-9/12	DE	ALBSTADT-TAILFINGEN. Zollern-Alb-Halle. 10-18/10-17 h. Beurs (M-F-J-E). <tgnj.hugger@t-online.de>
8-9/12	AT	GRAZ. Minoritensaal. 13-18/9-16 h. Beurs (M). <heimourban@steiermaerkische.at> www.vstm.at
8-9/12	CH	BASEL. Messe, Halle 4.1. 10-18/10-17 h. Bedurs (M-F). <minexpo.basel@bluewin.ch>
8-9/12	FR	GUERET (23). Lycée Pierre Bourdan. Beurs.
8-9/12	FR	MARSEILLE (13). Centre des Congrès, Parc Chanot (hal 3). Beurs. <blanc.fils@cegetel.net>
8-9/12	FR	SAINT-PHILIBERT-DE-GRAND-LIEU (44). Salle du Marais. Beurs.
8-9/12	FR	BOUGIVAL (78). Centre Bouzumont, 10 rue du Général Leclerc. Beurs (M-F).
8-9/12	AT	KLAGENFURT. Gemeindezentrum Sankt-Ruprecht, Kinoplatz 3. Beurs (M-J). <zanaschkamineralien@a1.net>
8-9/12	DE	SCHEENBERG/ERZGEBIRGE. Bij het museum. 10-18 h. Beurs (M).
9/12	DE	GÜTERSLOH. Stadthalle. 11-17 h. Beurs (M-F). <s.huebner@stadthalle-gt.de>
9/12	AT	LINZ. Palais Kaufmännischer Verein. 9-16 h. Beurs (M-F). <siegfried.gottinger@asfinag.at>
9/12	DE	WILNSDORF. Festhalle. 11-17 h. Beurs. <zander.u@t-online.de>
9/12	HU	BUDAPEST. TIT Stúdió Egysesület, Zsombolyai u. 6. Beurs. <info@tit.hu> www.tit.hu
15-16/12	FR	BOUGET-DU-LAC (73). Traverse Technolac. Beurs.
15-16/12	FR	LE BOUGET-DU-LAC CHAMBERY (73). Espace La Traverse. Beurs (M-F-E-J).
15-16/12	FR	CHATEAUPONSAC (87). Beurs.
15-16/12	DE	KÖLN. Gürzenich, Köln-Centrum, Rathaus. 11-18 h. Beurs (E).
15-16/12	AT	SANKT-PÖLTEN. Kulturhaus Wagram, Oriongasse 4. Beurs (M-J). <zanaschkamineralien@a1.net>
15-16/12	AT	VILLACH. Volkshaus Völkendorf, Neubaug. 9. Beurs (M-J). <zanaschkamineralien@a1.net>
16/12	NL	HAARLEM. Kennemer Sportcenter, IJsbanaanlaan. 10-17 h. Beurs (M-F). <beurzen@mineralennlc.nl>
20-23/12	RU	SINT-PETERSBURG. Muchina Art School, 13 Soljanoi pereulok. <info@gemworld.ru>
22-23/12	AT	WIEN. Städtische Schulgebäude, Längenfeldgasse 13. Beurs (M-J). <zanaschkamineralien@a1.net>

Gebruikte afkortingen : M mineralen F fossielen J juwelen
S schelpen E edelstenen MM micromounts

Hoewel deze beurzenkalender met de grootste zorg wordt samengesteld neemt de redactie van Geonieuws geen enkele verantwoordelijkheid met betrekking tot de juistheid van de gegevens. Vooral een reis te ondernemen om een beurs te bezoeken raden wij U aan contact op te nemen met de organisatoren of de gegevens op een andere manier te verifiëren. Gegevens m.b.t. de organisatoren van beurzen kan U in de meeste gevallen bekomen bij het secretariaat of de redactie van Geonieuws, liefst per e-mail.

Minerant 2008

De 33ste internationale mineralenbeurs, MINERANT 2008, vindt plaats op 26 en 27 april 2008 in Antwerp EXPO (ex-Bouwcentrum), Jan Van Rijswijcklaan 191, in Antwerpen.

Wie als exposant wil deelnemen aan Minerant vindt hier alvast de nodige informatie. De tafelhuur bedraagt 42 €/m (inclusief BTW).

Indien u wenst deel te nemen aan MINERANT 2008, verzoeken wij u :

- Het inschrijvingsformulier zo spoedig mogelijk aan Paul Bender (zie kaft) te bezorgen.
- Het volledige bedrag (42,00- EUR/m) over te maken op DEXIA-rekening (nieuw nummer!) 789-5809102-81 (buitenland: IBAN: BE36 7895 8091 0281, BIC: GKCCBEBB) t.n.v. Mineralogische Kring Antwerpen vzw, Marialei 43, BE-2900 Schoten ; of vanuit Nederland: overschrijving op Postgiro rekening 519110 t.n.v. Mineralogische Kring Antwerpen, Marialei 43, BE-2900 Schoten.
- Naam en adres van de standhouder en het gewenste aantal meter te vermelden.

Hou rekening met artikel 3 van het beursreglement : *“De tafelhuur moet volledig betaald zijn vooraleer de inschrijving aanvaard wordt. Inschrijving en betaling kan, zolang er plaats beschikbaar is, tot uiterlijk 28 februari 2008.”*

Elke exposant ontvangt een bevestiging van de reservering. Wij hopen van harte u als exposant op MINERANT 2008 te mogen verwelkomen.

U kan een inschrijvingsformulier (en meer informatie) bekomen bij het secretariaat van de MKA, Pieter van den Bemdenlaan 107, B-2650 Edegem. Tel. 03 4408987
<secretariaat@minerant.org>

MINERANT

Reglement

1. VERANTWOORDELIJKHEID : De Mineralogisch Kring Antwerpen vzw (MKA) beperkt zich tot het inrichten van de beurs. MKA kan, in geval van overmacht, de openingsuren, data of plaats wijzigen zonder dat de exposanten aanspraak kunnen maken op schadevergoeding. MKA is niet verantwoordelijk voor ongevallen. De inrichters zijn niet verantwoordelijk voor beschadiging of diefstal van specimens, geld of materiaal, zowel tijdens als buiten de openingsuren van de beurs. Tijdens de nacht wordt de zaal met een alarminstallatie bewaakt.

Elke deelnemer moet zich individueel in orde stellen met alle verplichtingen die de Belgische wetgeving voorziet. De exposant is verantwoordelijk voor de veiligheid en stabiliteit van zijn stand.

2. TOEGANGSUREN : De zaal ("ANTWERP EXPO" (Bouwcentrum), Jan Van Rijswijcklaan 191, Antwerpen) is voor de exposanten toegankelijk van 7 tot 19 uur op zaterdag, en van 8 tot 19 uur op zondag. Opbouw kan ook op vrijdag van 14 tot 17 uur. Voor het publiek is de zaal toegankelijk van 10 tot 18 uur op zaterdag en zondag.

3. INSCHRIJVING : De inschrijving gebeurt door het inschrijvingsformulier op te sturen naar Paul Bender, P. Van den Bemdenlaan 107, BE-2650 Edegem, en door de betaling van het volledige bedrag : * **alle landen** : storting op rekening DEXIA 789-5809102-81 (buitenland : IBAN: BE36 7895 8091 0281, BIC: GKCCBEBB) t.n.v. Minera-

logische Kring Antwerpen vzw, Marialei 43, BE-2900 Schoten; * **Nederland** : storting op postgirorekening nr. 519110 t.n.v. Mineralogische Kring Antwerpen vzw, Marialei 43, BE-2900 Schoten ; internationaal postmandaat wordt eveneens aanvaard. Cheques worden niet aanvaard. Bankkosten zijn steeds ten laste van de standhouder, eventuele kosten ten laste van MKA dienen op de beurs vereffend te worden. Inschrijving en betaling kan, zolang er plaats beschikbaar is, **tot 28 februari**. De tafelhuur geldt voor de twee dagen en is ondeelbaar. De inschrijving impliceert het zonder voorbehoud aanvaarden van onderhavig reglement. De inrichters hebben het recht exposanten te weigeren zonder een reden op te geven.

4. ANNULERING : Bij annulering uiterlijk een maand op voorhand kan de tafelhuur worden terugbetaald indien de vrijgekomen plaats alsnog kan worden verhuurd. Bij niet opdagen op de beurs zonder verwittigen wordt de betaalde tafelhuur niet terugbetaald. Wanneer een exposant om 10 uur niet aanwezig is, kan zijn stand door de inrichters worden verder verhuurd. De exposanten huren hun plaats persoonlijk en mogen hun plaats niet afstaan of onderverhuren zonder akkoord van de inrichters.

5. PLAATSVERDELING : De inrichting van de zaal en de tafelschikking zijn van die aard dat alle plaatsen gelijkwaardig zijn. De plaatstoekenning gebeurt op louter organisatorische basis en vormt een onaanvechtbaar recht van de inrichters. Geen enkele deelnemer kan derhalve aanspraak maken op een welbepaalde plaats. In de mate van het mogelijke zal getracht worden rekening te houden met speciale wensen van de deelnemers.

6. STAND : Elke deelnemer moet zorgen voor een met smaak en orde ingerichte stand. Het materiaal mag enkel op de tafels uitgesteld worden. Los papier en lege dozen moeten ordelijk onder de tafels gestapeld worden. Om veiligheidsredenen dient de tafelbekleding minstens 10 cm van de grond verwijderd te blijven. Voor afval zijn zakken ter beschikking. Schade door exposanten aan het meubilair of de installatie toegebracht zal hun aangerekend worden. Tafelverbreding is uitsluitend toegelaten aan de standhouderzijde tot maximum 90cm. Het bijplaatsen van eigen tafels of rekken is niet toegestaan. Extra verlichting en fluorescentielampen worden toegestaan mits oordeelkundig gebruik van degelijk materiaal. Het gebruik van lampen of spots met getint of gekleurd licht is verboden. Het vermogen wordt beperkt tot **150 W per meter**. **De elektrische installatie van alle standen wordt voor het begin van de beurs door een externe firma gecontroleerd. Bedrading, stekkers, armaturen enz. die onveilig zijn of die niet beantwoorden aan de Belgische voorschriften moeten verwijderd worden.** MKA draagt geen verantwoordelijkheid voor het eventueel niet functioneren van de verlichting of voor stroompannes. Toestellen met verwarmingselementen (bv. koffiezetapparaten) zijn niet toegestaan.

7. TENTOONGESTELD MATERIAAL : Enkel **toegelaten** zijn : het verkopen, ruilen en uitstellen van specimina van mineralen, gesteenten, fossielen, schelpen, boeken, tijdschriften, microscopen, apparatuur voor het reinigen van mineralen en het prepareren van fossielen, geologisch gereedschap, geslepen edelstenen, tumble-machines, doosjes en benodigdheden, siervoorwerpen en juwelen **waarin natuurlijke mineralen** zijn verwerkt. Belangrijk : **maximum 1/3 van de stand mag ingenomen worden door siervoorwerpen en juwelen**. Slijp- en zaagmachines en ultrasoonbaden worden toegelaten, maar mogen wegens geluidshinder en elektriciteitsverbruik niet gebruikt worden. Radioactieve mineralen moeten in gesloten doosjes uitgesteld en verkocht worden. Het verkopen, ruilen en tentoonstellen is **niet toegestaan** van : **synthetische "mineralen"** ; **vervalsingen van mineralen of fossielen** ; **herstelde mineralen of fossielen (tenzij duidelijk vermeld)** ; **mineralen met bijgeslepen kristalvlakken** ; **imitatiefossielen** ; **kunstmatig gekleurde mineralen of fossielen**; **"gezondheidsstenen"** ; **zandschilderijen** ; **insecten, kevers en vlinders (in zoverre niet fossiel)** ; **opgezette of geprepareerde dieren, vogels, vissen en reptielen** ; **skeletten, schedels en beenderen (in zoverre niet fossiel)** ; **hoorns en geweien** ; **beschermde koralen** ; **alle voorwerpen in kunststof (PVC, PET, ...), glas, aardewerk, porselein** ; **planten**.

Elk specimen moet voorzien zijn van de juiste wetenschappelijke benaming en vindplaats, en moet duidelijk geprijsd zijn in EUR of voorzien van een aanduiding "ruil".

8. TOEPASSING VAN HET REGLEMENT : Commissarissen zullen waken over de toepassing van het beursreglement, in het bijzonder in verband met tentoongesteld materiaal. Zij beslissen over het al dan niet voldoen van tentoongestelde voorwerpen aan de opgelegde normen, en kunnen voorwerpen laten verwijderen. Indien hieraan geen gevolg wordt gegeven kunnen de inrichters de exposant op een volgende beurs weigeren.

9. BETWISTING : In geval van betwisting, twijfel of voor gevallen niet in dit beursreglement voorzien beslissen de inrichters. Alleen de rechtbanken van het arrondissement Antwerpen zijn bevoegd. Slechts de Nederlandstalige tekst van dit beursreglement is rechtsgeldig.

Uw speciale aandacht a.u.b. voor artikel 6, en artikel 7 met een belangrijke wijziging : maximum 1/3 van de stand mag ingenomen worden door siervoorwerpen en juwelen waarin natuurlijke mineralen zijn verwerkt.

De column van Cronstedt

Vind-(de)-plaats-namen !

Over het onderwerp "Mineraalnamen en hun etymologie" werd reeds uitvoerig gepubliceerd. Wat heel wat minder gedocumenteerd is, is de herkomst van de benamingen van de diverse plaatsen waar onze specimens uiteindelijk vandaan komen. "Waar heeft ie het nu weer over?", hoor ik enkelen onder jullie al hardop denken, "Een plaatsnaam is toch een plaatsnaam?". "Wat is er nu bijzonder aan *Ovifat* of *Resteigne* of *Betekom*?". Inderdaad, wat de Belgische vindplaatsen betreft, valt er weinig inspiratie te halen voor deze column. Wij nemen immers meestal genoegen met de naam van de gemeente als vindplaats. Maar bij ons staan de kerken dan ook maar een boogscheut van elkaar, en de cafés gelukkig nog dichterbij. Wij voelen dan ook geen behoefte om vindplaatsnamen te gaan verzinnen.

Ver, ver van hier - in de Verenigde Staten bijvoorbeeld - zijn er echter gebieden die zo desolaat zijn, dat je niet anders kan dan een nieuwe vindplaats een zelfgekozen naam te geven. Tegenwoordig zou je natuurlijk met GPS-coördinaten kunnen werken. "Heb je die nieuwe dioptaasvondst uit (39°54'33"N, 43° 12'34"E) al gezien?" Neen, daarmee communiceren is niet bepaald handig. Daarenboven had men vroeger geen GPS. Dus was men wel verplicht om allerlei benamingen te bedenken.

Veel van de ontsluitingen werden gedoopt door bijgelovige prospectors, die hoopten dat een goed gekozen naam voor hun mijn, hen op de één of andere manier toch geluk zou brengen. Namen als *Fortune*, *Plenty*, *Reliable*, *Rich Hill*, *Silver Hill*, *Oro* (=goud) en natuurlijk ook *Hope* verwoordden hun stille wens naar een rijke opbrengst en de bijhorende roem. Vaak werd de (gewenste) opbrengst van de mijn ook benadrukt door termen als *King* of *Queen* te gebruiken, zoals bij de *Tourmaline King Mine* of de *Golden Queen Mine*.

Andere mijnwerkers zochten hulp van boven, met namen als *Surprise*, *Inspiration*, *Providence*, *Oracle* of zelfs *Socrates*. Veel plaatsen kregen ook een ironische naam, zoals *Fool's Canyon*,

Lucky Cuss Mine (=Gelukzak Mijn) of *Stand on Your Head Mine*. Andere namen gaan eerder de griezelige toer op, zoals *Tombstone*, *Last Chance*, *Secret Canyon* of *Green Monster Mine*.

"*Perhaps we will find gold, perhaps not*" was de oorspronkelijke benaming van een mijnwerkerskamp op de oostelijke flank van de Gila Bend Mountains (Arizona). Later werd de naam voor alle eenvoudig ingekort tot het even toepasselijke *Perhaps* (= misschien).

Misschien heb je wel je eigen idee van waar de naam van een vindplaats vandaan kan komen. Wat kan je anders denken van de *Red Cloud Mine* (La Paz County, Arizona), dan dat de mijn haar naam kreeg door ijverige mineralenverzamelaars, die zodanig veel wulfeniet hadden doen opwaaien dat de stofwolken rood gekleurd waren? Helaas blijkt deze stelling niet te kloppen. De mijn werd ontdekt in 1862 en genoemd naar een nabijgelegen Spaans pad. Maar daarmee is in feite het verhaal van de *Red Cloud Mine* nog niet beëindigd. Er zijn immers nog andere mijnen met deze naam. Via www.mindat.org vind je er bijna 20 (in 9 verschillende staten van de VS) ! Ongetwijfeld liggen die niet allemaal langs oude Spaanse paden, dus moeten er nog andere verklaringen zijn voor hun benaming.

Voel je je speurneus al kriebelen? Dit is je kans om de komende, gure winteravonden gezellig door te brengen met het achterhalen van de herkomst van die vindplaatsnamen die jou het meest intrigeren. Wat dacht je van de *Broken Promise Claim*, de *Mockingbird Mine* of de *Lost Camel's Tinaja Mine*? Snuffel in je boeken, je tijdschriften, in de MKA-bib of op het web...

Met het resultaat van je speurwerk kan je alvast terecht bij Rik of bij mij. Wedden dat de beste inzendingen beloond én in Geonieuws gepubliceerd zullen worden?

Prettige feest- en speurdagen !

I nspector Axel

Tijdschriften

* **MINERALIEN WELT** 18(3), 06.07

- 16-20 Vorkommen von Beryll, Granat und Turmalin im Reichenbacher Tal (DE)
21-23 Häüyn (Eifel, DE)
24-31 Aus der Eifel : Zwillingsbildungen, Epitaxien und Pseudomorphosen
32-40 Bruno und "sein" Druntobel bei Sedrun (CH)
41-55 Der Eisenglimmer-Bergbau Waldenstein (AT)
56-57 Neue Milleritfunde im Ostrau-Karviner Revier in der Tschechischen Republik
58-61 Rutil (Sagenit) aus der Gamsberg-Region
62-64 Das Metazeunerit-Pocket auf Tubussis 22, Erongo (2) (Namibië)
65-72 Achat Magazin

* **GRONDBOOR EN HAMER** 61(2), 06.07

- 37-41 Eifelbronnetjes met een vulkanisch trekje

* **ROCKS AND MINERALS** 82(3), 06.07

- 188-198 The occurrence and origin of gold nuggets in Victoria, Australia
200-208 Geodes and geodes after fossils from Heltonville, Lawrence County, Indiana (USA)
216-220 Collector's guide to the axinite group
222-226 Witherite from Fallowfield, Northumberland, England
232-244 Rochester mineralogical symposium
- Fengjiashan wollastonite mine, Hubei, China
 - Kamotoite-(Y) and phenakite (Ontario)
 - Proposopite (Nine mile pluton, Wisconsin)
 - Pegmatite dike (Pierrepoint, New York)
 - Lipscombite (Cerro Blanco, Cordoba, Argentina)
 - Nyf-type papachacra permatite district, Catamarca, Argentina)
 - Alum cave Bluff (levinsonite, jurbanite, destinezite + possibly new minerals)
 - Tourmaline (Grenville, Canada)
 - Phosphates from Fort Payne chert, Alabama
 - Mineralogical applications of synchrotron X-rays
 - Rare earth mineralogy of Mohave Co. pegmatites,
 - Natromontebasite (Meyers quarry, Colorado)
 - Carrolite (Kamoya South II mine, Congo)
 - Baileychlore (Sierra Norte de Cordoba, Argentina)
 - Nano- and micro-scale graphite cones and tubes from Hackman valley, Khibiny, Kola, Russia
 - Tourmaline-group (New York)
 - Crystal growth - crystal size distributions
 - Mineral groups : review and preview
 - Solid solution and epitaxy in the autunite-group
 - Fe-P-REE deposit at Mineville, New York
 - Application of cathodoluminescence to the evolution of the Black Mountain pegmatite
 - Block structure and rapid crystal growth
 - Typomorphism of quartz, calcite and pyrite (NC)
 - 2 Hew Na-REE fluorocarbonates from the Aris

phonolite, Namibia

- One of Canada's earliest type mineral localities
 - Amphibole nomenclature
- 245-247 Prismatic habit and other fusses
249-251 Nelsonite and Kiruna-type deposits

* **LE REGNE MINERAL** #74, 04.07

- 5-11 Tucson 2007
12-14 Or natif à la mine de Mockingbird, Mariposa Co., California (USA)
15-19 Scorodite à Saint-Thonan, Finistère (FR)
21-26 La zoisite des fentes alpines de Canari, Haute-Corse (FR)
29-32 Brandberg en vue ! (Namibië)
33-35 Echos de la minéralogie française
37-40 Gîtes minéraux (Huelgoat, Finistère, FR)

* **ERUPTION** #13, 04.07

- 10-18 Costa Rica
19-21 Hawaii
31-39 Volcans actifs au Sud du Pérou
41-43 Les chambres magmatiques fossiles
44-45 Raung : le cratère le plus profond du monde (Indonesië)
47-50 Laki 1783 : l'éruption révolutionnaire ?

* **SCHWEIZER STRAHLER** 41(2), 05.07

- 2-5 Thomas Armbruster
6-7 Perowskit-kristalle aus der Region Zermatt
8-13 Riesenkrystalle aus der Göschenalp, Uri
14-17 Ein neues Mineral aus Graubünden
21-25 Calcite vom Pilatus
26-32 Die neue Milarit-Rauchquarzkluft am Zinggenstock

* **GEODE** 32(5), 05.07

- 9-10 Kämmereriet
10-11 Parisiet
19-22 Chrysopraas
23-24 Gletsjerosie

* **CANADIAN MINERALOGIST** 45(1), 02.07

Themanummer (170 pp.) : "Contaminated granites"

* **STEIRISCHE MINERALOG** 16(21), 03.07

- 4 Gediegen Kupfer und Cuprit von Waldstein bei Übelbach in der Steiermark (AT)
5 Cinnabarit-Zwillinge vom Schneiderloch bei Gratwein in der Steiermark (AT)
10-15 Goldfund vom Blasenkogel bei Rettenegg, Oststeiermark (AT)
16-18 Mangan, Selen und Armenit (West-Schweiz)
19 Dolomit, Calcit und nadelige Bergkrystalle vom

Steinbruch am Greitnerkogel Nordhang,
Steiermark, AT
20-21 Fasercalcit von Peggau, Steiermark, AT
22 Rauchquarze vom Madlriegel, Seckauer Tauern,
Steiermark, AT

* **LE CAILLOUTEUX # 210**, 06.07

1-6 Visite de la mine Clara et ses environs
6-7 Cavansite sur stilbite

* **MINERAUX ET FOSSILES 33(359)**, 04.07

20-29 Tucson 2007
35-47 Les travaux miniers dans le district stannifère
d'Abbaretz-Nozay (44) (Partie 1)
48-51 Schéelite
54-55 Aux alentours de Baud (Morbihan)
56-60 Le microscope polarisant

* **AGAB MINIBUL 40(5)**, 05.07

97-107 Allende : une lumière venue d'ailleurs

* **UV WAVES 37(1)**, 02.07

2-15 UV light testing, part 2

* **DER AUFSCHLUSS 58(3)**, 06.07

131-142 Portugal und Spanien - Mineralfunde 2003
143-154 Das open source GIS Programm SAGA
und seine Anwendungsmöglichkeiten in den
Geowissenschaften
159-164 Arsenovanmeerscheit, ein neues
Uranmineral von der Uranlagerstätte
Menzenschwand (Schwarzwald)
165-170 Das Zittauer Gebirge - Landschaft und
Gesteine
171-180 Anatas in Quarzporphyren des Thüringer
Waldes
181-192 Diezelbach, Untermünstertal, Schwarzwald

* **MINERAUX ET FOSSILES 33(360)**, 05.07

22-25 Géologie dans le Haut-Jura
27-35 Les travaux miniers dans le district stannifère
d'Abbaretz-Nozay (44) (Partie 2)
48-51 Vivianite

* **AMERICAN MINERALOGIST 92(4)**, 04.07

598-602 Using a mineral lifetime diagram to
evaluate the persistence of olivine on Mars
617-621 Light-induced alteration of arsenic sulfides :
a new product with an orthorhombic crystal
structure
621-630 TEM study of magnetites in a freshwater
population of magnetotactic bacteria

* **ELEMENTS 3(2)**, 04.07

Themanummer : teaching mineralogy, petrology and

geochemistry

* **MINERALIENFREUND 45(2)**, 05.07

2-7 Hämatit
8-11 Sonderschau im Mineralien-Museum Seedorf
12-16 Julius Zraggen

* **AGAB MINIBUL 40(6)**, 06.07

121-128 Allende : une lumière venue d'ailleurs
129-134 Une mystérieuse pierre noire
15 Promenade de l'AGAB à Vielsalm
136 Bendego : une météorite historique

* **CANADIAN MINERALOGIST 45(2)**, 04.07

185-202 Zirconium and hafnium in minerals of the
columbite and wodginite groups from granitic
pegmatites
203-228 Mineralogical and geochemical study of the
True Blue aquamarine showing, southern Yukon
293-306 Tassieite, a new hydrothermal wicksite-
group mineral in fluorapatite nodules from
granulite-facies paragneisses in the Larsemann
Hills, Prydz Bay, East Antarctica
307-316 Numanoite, a new mineral species, the Cu
analogue of borcarite from the Fuka mine,
Okayama Prefecture, Japan
317-320 The structure of gillardite, the Ni-analogue
of herbertsmithite, from Widgiemooltha, Western
Australia

* **LAPIS 32(5)**, 05.07

8-11 Bavenit
13-16 Ex Libris für Mineraliensammler
17-19 Variscit und Wavellit aus Rebesgrün im
sächsischen Vogtland
20-22 Der Diabassteinbruch Oberndorf in Tirol
23 Matildit von der Grube Clara
23-24 Herkimer Quarze aus der Ehnbachklamm in
Zirl, Tirol
25 Uwarowit aus Rußland
25-26 Dendritensilber und Proustit aus Wittichen
27 Granatkristalle aus Südböhmen
27 Mimetesit aus dem Siegerland
28-30 Heulandit vom Egginerjoch bei Saas Fee,
Wallis, Schweiz
31-33 Habachtal 2005-2006
34-39 Wulfenit aus Xinjiang, Euklas aus den Dayu-
Bergen und neue Fluorite (China)
40-44 Mont Blanc : den Traum erlebt
45/54 Neue Mineralien (Alloritt, Armbrusterit,
Catamarcait, Luobosait, Zinklipscombit)

* **LITHORAMA 34(6)**, 06.07

2-3 Le groupe 5 du tableau de Mendeleev
5-7 Le "Petit Granit" de la carrière Gauthier-Wincqz
à Soignies (BE)
1-4 La ruée vers le... coltan

Een nieuwe on-line databank : het RRUFF project

Rik Dillen

RRUFF... ? Wa's da ? Wel, om eerlijk te zijn, ik weet het nog steeds niet. Na enig opzoekingswerk op het internet kwam ik er ook niet achter. Dan maar een e-mailtje gestuurd naar de bezieler van het project, Bob Downs, met de vraag wat de betekenis is van het acroniem RRUFF. Het antwoord was verrassend en origineel. RRUFF is helemaal geen acroniem, het verwijst nergens naar... gewoon een fantasietje van de hoofdsponsor van het project, Mike Scott. Naar analogie met de merknaam "APPLE", dat ook op niets slaat, vond hij ruff om een of andere reden goed klinken, en lanceerde hij het project onder die naam. Tussendoor wil ik jullie het verhaal niet onthouden dat de appel de favoriete fruitsoort was van Apple-stichter Steve Jobs. Op een gegeven moment dreigde hij de collega's zijn nieuwe firma "Apple" te noemen als ze niet voor sluitingstijd van het kantoor met een betere naam op de proppen kwamen... en zo geschiedde. Een ander goed voorbeeld is de programmeertaal "APL" die in het begin van de jaren 80 furore maakte (afkorting van het bijzonder originele "A Programming Language").

Serius nu. "The RRUFF Project™" is een database project met als bedoeling spectra en andere gegevens te verzamelen in een goed gestructureerde relationele database, die beschikbaar is voor de ganse wetenschappelijke wereld. De gegevens kunnen gebruikt worden als referentie voor mineralogen, geologen, gemmologen en al wie in mineralogie geïnteresseerd is voor de identificatie van mineralen. De database wordt opgezet, voorzien van gegevens en onderhouden door de University of Arizona.

The screenshot shows the RRUFF database interface. At the top, it says "IMA APPROVED LIST OF MINERALS" and "Created and maintained by the RRUFF Project in partnership with the IMA". There are navigation links for "Introduction", "IMA", "RRUFF Project", and "IA Mineralogy". The main search area includes a search box, "EXPORT DATA", and "EXPORT TO RRUFF" buttons. A dropdown menu shows "IMA Approved Minerals Only" with a list of minerals including Vanmeersscheite, Vantasselite, Vanshelite, Vanurite, Varennsite, Varisite, Varulite, Vashegyite, Vasilite, Vasilyevite, Vastmanlandite-(Ce), Vabente, Vaughnite, Vauquelinite, and Vauxite. A "Minerals found: 4251" and "Search Tags: [clear all]" are displayed. Below the search area is a "SEARCHTAGS" section with "Chemistry Includes:" and "Chemistry Excludes:" fields. A periodic table is shown with instructions: "Click an element once to include, twice to exclude." The table has elements highlighted in various colors. On the right side, the "Chemistry" section shows "RRUFF" selected, with "IMA", "HOM", and "Fleischer" unselected. Below this are buttons for "HOM", "AMCSO", "RRUFF", "GOOGLE", "MINDAT", "WEBMIN", and "REFERENCES". The mineral "Vantasselite" is selected, with its RRUFF formula $Al_4(PO_4)_3(OH)_3 \cdot 9H_2O$ displayed. The "Tags (Vantasselite)" section shows a tree structure with "Chemistry Record" expanded, listing "Fleischer", "HOM", "IMA", and "RRUFF". The "Data Record" section lists "HOM", "References", and "RRUFF". The "Status Notes" section includes "MA1986-016" and a reference to "François A M (1987) La vantasselite, $Al_4(PO_4)_3(OH)_3 \cdot 9H_2O$, une nouvelle espèce minérale du Massif de Stavelot, Belgique, Bulletin de Minéralogie 110, 647-656". Another reference is "Jambor J L, Bladh K W, Ercit T S, Grice J D, Grew E S (1988) New mineral names, American Mineralogist 73, 927-935".

Het RRUFF-project bevat een zeer groot aantal referentie-monsters, waaraan men zeer zorgvuldig Ramanspectra heeft opgenomen. In vele gevallen zijn ook X-stralendiffractogrammen opgenomen, en alles is uitgebreid geverifieerd met micro-sonde analyses. Van vele specimens zijn ook uitstekende foto's beschikbaar van de onderzochte specimens.

Daarnaast zijn er handige links naar enkele andere populaire websites, zoals bvb. MIN-DAT en WEBMIN en naar andere databases, zoals bvb. de American Mineralogist Crystal Structure Database. Voor de doorsnee mineralenverzamelaar een hoogst handig gereedschap is een volledige mineralenlijst met correcte formules, onder de hoede van niemand minder dan de IMA herself ! Deze database heeft dus even veel "gezag" als de Glossary of Mineral Species.

Op dit ogenblik bestaat er geen commercieel verkrijgbare complete en actuele lijst van door de IMA goedgekeurde mineraalnamen. Met de talrijke nieuwe species en ook geregelde wijzigingen aan bestaande nomenclatuur wordt het quasi onmogelijk om een boek uit te geven dat up-to-date is. De laatste versie van de beroemde must-have "Glossary of mineral species" (2004) is ondertussen al flink voorbijgestreefd.

Voor dergelijke situaties is een databank, beschikbaar via het internet, uiteraard de ideale oplossing : de gegevens kunnen quasi continu up to date gehouden worden. Het RRUFF-project is tegenwoordig de gastheer voor een perfect actuele lijst van officiële mineraalnamen van species die goedgekeurd zijn door de IMA (zie <http://rruff.info/ima/>).

De website is veel meer dan een lijst. Je kunt bvb. mineraalnamen zoeken via de elementen die in de formules aanwezig zijn (via een aanklikbare tabel van Mendeleev), en je kunt informatie van verschillende bronnen vergelijken.

Handig is ook de link naar alle pagina's van "Handbook of Mineralogy" in pdf-formaat, zo maar vrij toegankelijk. Een ander nuttig instrument is een zeer uitgebreide referentielijst en last but not least een downloadbare file met mineraalnamen (in het Engels

Browse Search Results
<< Previous | Back to Search Results | Next >>
Record 2583 of 2754

Name: Vantasselite
RRUFF ID: R060371
Ideal Chemistry: $Al_4(PO_4)_3(OH)_3 \cdot 9H_2O$
Locality: Bihain, Stavelot Massif, Belgium
Source: Michael Scott S100281 [view label]
Owner: RRUFF
Description: White pearly luster lamellar crystals in flattened rosettes.
Status: The identification of this mineral is not yet confirmed.

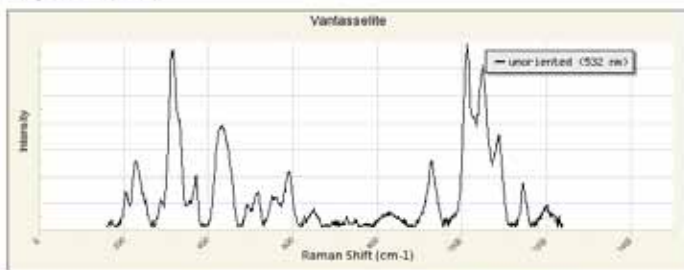
RAMAN SPECTRUM

RRUFF ID:

Sample Description: Unoriented Raman on the primary sample
Instrument settings: Thermo Omega XR 532nm @ 100% of 150 mW

DOWNLOADS:

- Raman Data (Processed)
RRUFF File
- Raman Data (RAW)
RRUFF File

X Min: X Max: X Sort:

REFERENCES for Vantasselite

Anthony J W, Bideaux R A, Bladh K W, and Nichols M C (1990) Handbook of Mineralogy, Mineral Data Publishing, Tucson Arizona, USA, by permission of the Mineralogical Society of America. [view file]

Francolet A M (1987) La vantasselite, $Al_4(PO_4)_3(OH)_3 \cdot 9H_2O$, une nouvelle espèce minérale du Massif de Stavelot, Belgique, Bulletin de Minéralogie, 110, 647-656

weliswaar) die je in de spelling-checker van Word kunt invoegen. En er zijn nog talrijke plannen om deze databank nog uit te breiden met andere gegevens en mogelijkheden.

Je moet dus, naast MINDAT, zeker de link naar de RRUFF database bij je favorites plaatsen, want het is voor elke mineralenverzamelaar een meer dan nuttig hulpmiddel.

Eén adres : <http://rruff.info/>

Dankwoord - acknowledgements

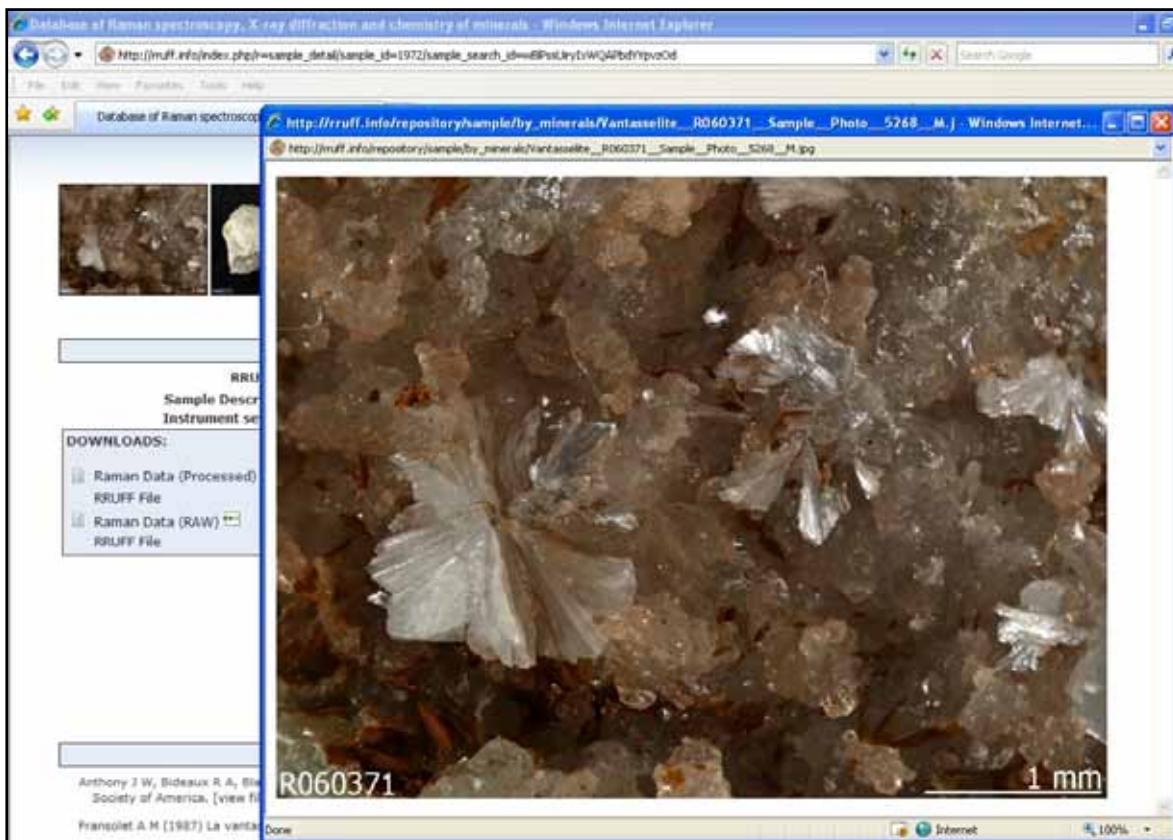
We zijn dank verschuldigd aan Bob Downs voor waardevolle suggesties.

We owe our sincere thanks to Bob Downs for valuable comments.

Literatuur

- Anthony, J. W. et al. (2003), "Handbook of mineralogy". Vols, 1-5. Tucson: Mineral Data Publishing.
- Blackburn, W. H., Dennen W.H. (1997), "Encyclopedia of mineral names". Canadian Mineralogist special publication # 1. Mineralogical Association of Canada.
- Burke, E. (2006). "The end of the CNMMN and CCM-Long live the CNMNC !" Elements 2,388.
- de Fourestier, J. (1999). "Glossary of mineral synonyms". Canadian Mineralogist special publication # 2. Mineralogical Association of Canada.
- de Fourestier, J. (2002). "The naming of mineral species approved by the Commission on New Minerals and Mineral Names of the International Mineralogical Association: A brief history", Canadian Mineralogist 40, 1721-35.
- Downs, R. (2007), The RRUFF™ DATABASE, <http://rruff.info/>
- Nickel, E. H., Grice J.D. (1998). "The IMA Commission on New Minerals and Mineral Names : Procedures and guidelines on mineral nomenclature", Canadian Mineralogist 36, 1-16
- Rokovan, J. (2007), "Words to the wise - more than 4,000 to be exact", Rocks and minerals 82(5), 423-424 (2007)

De vantasseliet-pagina bevat een uitstekende foto van vantasseliet-kristallen...

Mineraal van de maand planeriet

Rik Dillen

Deze maand is nog eens een fosfaat aan de beurt : planeriet. Strunz en Nickel (2001) vermelden de volgende mineralen in de turkooisgroep :

turkoois	$\text{Cu}^{2+}\text{Al}_6(\text{PO}_4)_4(\text{OH})_8 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$
faustiet	$(\text{Zn}, \text{Cu}^{2+})\text{Al}_6(\text{PO}_4)_4(\text{OH})_8 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$
aheyliet	$\text{Fe}^{2+}\text{Al}_6(\text{PO}_4)_4(\text{OH})_8 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$
coeruleolactiet	$(\text{Ca}, \text{Cu}^{2+})\text{Al}_6(\text{PO}_4)_4(\text{OH})_8 \cdot 4-5\text{H}_2\text{O}$
planeriet	$\square\text{Al}_6(\text{PO}_4)_2(\text{PO}_3\text{OH})_2(\text{OH})_8 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$
chalcosideriet	$\text{Cu}^{2+}\text{Fe}^{3+}_6(\text{PO}_4)_4(\text{OH})_8 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$

Je ruikt zeker al onraad als je opmerkt dat we coeruleolactiet schuin gedrukt hebben. Coeruleolactiet heeft namelijk al een bewogen geschiedenis achter de rug, en sinds vorig jaar is het uit zijn functie ontheven : het werd zoals dat heet "gediscrediteerd" door de nomenclatuurcommissie van de IMA. Een paar jaar geleden hadden Foord en Taggart (1998) de ganze turkooisgroep eens grondig onder handen genomen, met als gevolg dat in 2006 de IMA bij gelegenheid van een grote zuiveringsactie onder andere coeruleolactiet van de kaart veegde (Ernst Burke, 2006). Coeruleolactiet bleek een mengsel te zijn van koperhoudende planeriet, met varisciet en wavelliet. De zuiveringsactie kreeg een ietwat dramatisch klinkende titel mee : "A mass discreditation of GQN minerals".

Een heel oud relaas dat o.a. de verwarring tussen coeruleolactiet en planeriet behandelt werd geschreven door Leitmeier, in 1916. Anekdotisch vermelden we dat een abstract van dit verhaal gepubliceerd werd in het allereerste nummer van "The American Mineralogist" : 1(1), 18 (1916). De algemene formule van de turkoois-groep zou je kunnen schrijven als $\text{AB}_6(\text{PO}_4)_4(\text{OH})_8 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$, met A = vacature en/of Cu, Fe, Ca or Zn and B = Al, Fe, Cr.

*Planeriet van Grube
Föckinghausen, Bestwig,
Meschede, Sauerland,
Nordrhein-Westfalen, Duitsland.
Veldbreedte 20 mm.
Verzameling en foto
© Rui Nunes.*

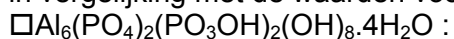
Planeriet van de Miguel Vacas Mine, Vila Viçosa, Évora District, Portugal. Veldbreedte 15 mm (bovenste foto) resp. 7 mm (onderste foto). Verzameling en foto's © Rui Nunes.

In de meeste gevallen zijn de A-posities gedeeltelijk vacant en gedeeltelijk bezet. In de B-positie wordt Al^{3+} vlotjes vervangen door Fe^{3+} en vice versa. Een heel geschikte methode om dergelijke mineralen te identificeren is NIR ("Near Infrared Spectrometry"), een spectroscopische methode die gebruik maakt van infrarode straling, en die informatie geeft over de aanwezige bindingstypes (en daaruit kan de structuur afgeleid worden en het mineraal geïdentificeerd) - (Frost en Erickson, 2005).

Ook planeriet heeft al wat meegemaakt in zijn lange leven : het werd al eens afgeschaft maar later terug in ere hersteld als zelfstandig mineraal.

In de formule van planeriet ontdek je een karakter dat niet in ons klassieke alfabet voorkomt, namelijk \square . Dit symbool stelt een zogenaamde "vacature" (Engels : vacancy) voor, een soort "lege plaats" dus. Dat is een plaats die in het kristalrooster niet is ingevuld door een atoom/ion. Het "atoomgewicht" van \square is dus 0, en het kan voorkomen op een plaats die voor hetzelfde geld opgevuld had kunnen zijn door een ion dat op die roosterplaats gepast zou hebben. Daardoor wordt de hele chemie van de tukooisgroep toch wel wat ingewikkelder dan we graag hebben. In de volgende tabel geven we een paar samenstellingen (massa-%) van leden van de planeriet-familie die in de natuur werden aangetroffen, in vergelijking met de waarden voor de theoretische formule

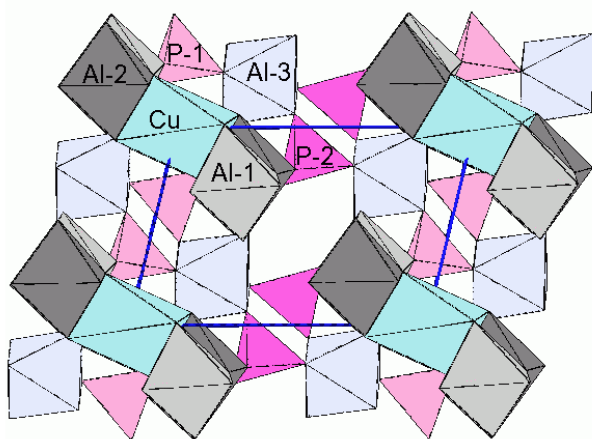

	1	2	3	4	5
	Syssert, Rusland	Gumeshevsk Rusland	Dug Hill AR, USA	Mauldin AR, USA	theoretische concentratie
CuO	0.40	0.23	3.08		0.00
ZnO	0.07	0.03			0.00
FeO			0.23		0.00
Fe ₂ O ₃	0.21	0.00	0.86	0.8	0.00
Al ₂ O ₃	39.9	39.5	37.75	40.1	40.68
P ₂ O ₅	38.2	37.3	35.75	37.1	37.76

Op gevaar af onze vingers te verstuiken op het toetsenbord : hier komen de bijbehorende formules, zodanig gerangschikt dat je ze zo goed en zo kwaad als mogelijk met elkaar kunt vergelijken :

	Vindplaats	Formule
1	Syssert District, Oeral, Rusland	(□ _{0.95} Cu _{0.04} Zn _{0.01}) (Al _{5.95} Fe _{0.02}) (PO ₄) _{2.21} (PO ₃ OH) _{1.90} (OH) ₈ 3.96H ₂ O
2	Gumeshevsk, Oeral, Rusland	(□ _{0.98} Cu _{0.02} Zn _{0.003}) (Al ₆ Fe _{0.02}) (PO ₄) _{2.11} (PO ₃ OH) _{1.96} (OH) ₈ 3.96H ₂ O
3	Dug Hill, Arkansas, USA	(□ _{0.67} Cu _{0.31} Fe _{0.02}) (Al _{5.89} Fe _{0.09} Cr _{0.02}) (PO ₄) _{2.72} (PO ₃ OH) _{1.29} (OH) ₈ 4.73H ₂ O
4	Mauldin Mountain quarry, Arkansas, USA	(□ _{1.00}) (Al _{5.92} Fe _{0.08}) (PO ₄) _{1.92} (PO ₃ OH) _{2.00} (OH) ₈ 4.07H ₂ O
5	Theoretische formule planeriet	(□ _{1.00}) (Al _{6.00}) (PO ₄) _{2.00} (PO ₃ OH) _{2.00} (OH) ₈ 4.00H ₂ O

Het goede nieuws is dat het materiaal dat we je deze maand aanbieden (dat afkomstig is van de Mauldin Mountain quarry in Arkansas, USA) het dichtst de theoretische ideale formule van planeriet benadert, op de voet gevolgd door materiaal van Gumeshevsk, Oeral, Rusland. Dit zijn echte vertegenwoordigers van de eind-leden van de reeks planeriet - turkoois : denk de Cu-ionen uit turkoois weg, en je hebt planeriet. Materiaal van Dug Hill noemen grapjas-mineralogen wel eens "halfvolle planeriet".

Structuur van turkoois met Cu en Al in een octaëdrische omringing, verbonden door AlO₆-octaëders en PO₄-tetraëders. De structuur van planeriet bekom je door de Cu-ionen te vervangen door een vacature (lege plaats). Naar W. Bubenik (2007).

In planeriet van Dug Hill in Arkansas is ongeveer een derde van de verwachte vacatures bezet, vooral door Cu en hier en daar door Fe. In het artikel van Foord en Taggart staat in deze formule overigens een fout (Fe₂ i.pl.v. Fe_{0.02}), maar dat kan de pret niet bederven. Voor verdere details omtrent de kristalchemie van planeriet verwijzen we naar Foord en Taggart (1998).

Mineralen van de turkooisgroep afkomstig van Pennsylvania, Georgia, Alabama en Arkansas werden uitvoerig onderzocht met o.a. X-stralendiffractometrie en de elektronenmicrosonde door Henry Barwood (1999)

Planeriet is triklien. Kristalletjes komen zelden voor, en als ze voorkomen is het op micro-schaal. Meestal vormt het sferische aggregaatjes tot 2 mm diameter, maar ook botryoidale overkorstingen en massieve aders komen voor.

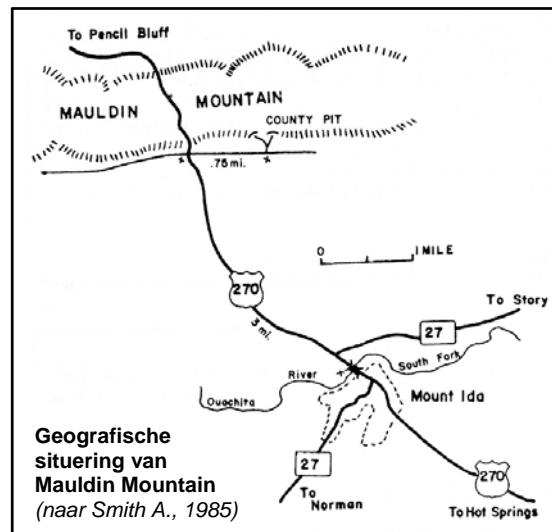
De kristalstructuur is opgebouwd uit Al-octaëders en PO₄-tetraëders, zoals weergegeven in de figuur die de structuur van turkoois weergeeft. Als je de Cu-ionen wegdenkt heb je automatisch de planeriet-structuur. De roosterparameters zijn $a = 7.505 \text{ \AA}$, $b = 9.723 \text{ \AA}$, $c = 7.814 \text{ \AA}$, $\alpha = 111.43^\circ$, $\beta = 115.56^\circ$, $\gamma = 68.69^\circ$, $Z = 1$

Planeriet glanst nagenoeg niet... het gebrek aan glans noemt men met enige zin voor humor wel eens een kalkglans of aardachtige glans (Foord en Taggart, 1998). Planeriet is wit, geelachtig-beige of alle mogelijke tinten van licht- tot olijfgroen. Het fluoresceert niet. De hardheid in de schaal van Mohs is 5, en bij gebrek aan kristallen werd geen splijting waargenomen. De breuk is splinterig. De dichtheid is 2.7

Planeriet is een secundair mineraal, dat gevormd wordt in aluminiumfosfaat-afzettingen. Het komt voor samen met o.a. waveliet, varisciet, metavarisciet, turkoois (waarmee het een reeks vormt - tussensamenstellingen komen dus ook voor) en andere fosfaatmineralen.

- De type-vindplaats is **Chernovskaya** Mountain, Chernaya River, Verkhnyaya Sysert', Sverdlovskaya Oblast', Oeralgebied, Rusland.

- De specimens die we deze maand aanbieden zijn afkomstig van de **Mauldin Mountain Quarries**, Mauldin Mt., Montgomery Co., Arkansas, USA. Het gaat om een steengroeve voor de wegenbouw, die door de overheid uitgebaat wordt. De groeve is gelegen in de zuidflank van Mauldin Mountain, op een kilometer of vijf van Mount Ida. In de jaren zeventig werden hier wavelietspecimens met wereldklasse gevonden, met radiaalstralige aggregaten met wavelietkristalletjes tot enkele mm lang. In bepaalde perioden van de afbouw in de groeve kwam ook relatief veel varisciet voor. De juiste locatie is $34^\circ 35' 43'' \text{N}$, $93^\circ 41' 54'' \text{W}$. Planeriet komt er voor als gele tot groenachtige overkorstingen en sfeertjes tot 2 mm diameter. Meestal komt planeriet alleen voor, en als het al samen met waveliet voorkomt is het duidelijk van beide het eerstgevoerde mineraal. Verder komt er ook nog crandalliet en metavarisciet voor. Voor meer details verwijzen we naar de literatuur: Barwood en Delinde (1989) en Smith (1985).

- Van **Dug Hill**, Avant, Garland County, Arkansas, USA, is vooral waveliet zeer bekend, maar er komt ook varisciet en planeriet voor. Deze planeriet neigt qua samenstelling toch al wat naar turkoois (Smith, 1996).
- **Grube Föckinghausen**, Bestwig, Meschede, Sauerland, Nordrhein-Westfalen, Duitsland, ligt ons na aan het hart omdat er naast planeriet ook vantasseliet aangetroffen

werd ! Dit is overigens de derde vindplaats voor vantasseliet. Op deze vindplaats komt zowat de ganze turkooisgroep voor, en het is dan ook zeer moeilijk om de specimens met zekerheid te identificeren zonder professionele middelen.

- In de **Miguel Vacas Mine**, Vila Viçosa, Évora District, Portugal, komt planeriet zowaar als aggregaten van microkristalletjes voor, deze keer wit met een roze-paarsachtig tintje, dat enigszins aan sommige variëteiten van strengiet doet denken. Maar er komen ook mengkristallen voor met een samenstelling ergens tussen planeriet en turkoois, en het werd maar heel beperkt gevonden (Rewitzer en Marques de Sá, 1998).
- Ook op de storthopen van de uranium-mijn **Lichtenberger Absetzer Mine**, Ronneburg, Gera, Thüringen, Duitsland komt planeriet voor als kleine nagenoeg witte vezelachtige kristalletjes (tot 0.5 mm lang), begeleid door pyriet en varisciet (Witzke en Rüger, 1998).
- In de **Grouse Lodge Quarry** bij Shanagolden, Limerick, Ierland, komen fosfaatmineralen voor in breukvlakken van fijnkorrelige leistenen uit het Namuriaan, onder andere planeriet en een andere voor België oude bekende : koninckiet. Verder komen er nog turkoois, gibbsiet, kaoliniet en waveliet voor, dit laatste als mooie, radiaalstralige aggregaten (Moreton en Green, 2005).

Verder zijn er nog een handvol andere vindplaatsen in Australië, Frankrijk, Duitsland, Italië, Japan, Nieuw-Zeeland, Rusland, Spanje en de Verenigde Staten. We kunnen verwachten dat stelselmatig in een aantal vindplaatsen van Cu- en Al-fosfaten in de nabije toekomst nog "Neufunde" te verwachten zijn van planeriet, naarmate specimens die altijd voor turkoois gehouden werden beter onderzocht worden.

Planeriet werd genoemd naar Dimitrii Ivanovich Planer (1821-1882), mineraloog en directeur van de Gumeshevsk kopermijn in Polevskoi, Rusland, een paar kilometer van de plaats waar planeriet voor het eerst werd aangetroffen.

Dankwoord - acknowledgements

We zijn dank verschuldigd aan Rui Nunes en aan Athos Locatelli (www.minservice.com) voor foto's van planeriet.

We owe our sincere thanks to Rui Nunes and to Athos Locatelli (www.minservice.com) for the planerite photos.

Literatuur

- Anthony J.W. et al. (2000), "Handbook of mineralogy, vol. IV : arsenates, phosphates, vanadates", Mineral Data Publishing, Tucson, Arizona, USA, 469.
- Barwood H.L. (1997), "Occurrence of turquoise group minerals in the eastern United States", *Mineralogical Record*, **28**(1), 53.
- Barwood H.L., Delinde H. (1989), "Arkansas phosphate minerals", *Rocks and minerals* **64**(4), 294-299.
- Bubenik W. (2007), <http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Turquoise-structure.gif>
- Burke E. (2006), "A mass discreditation of GQN minerals", *Canadian Mineralogist* **44**, 1557-1560
- Foord E.E., Taggart J.E. (1998), "A reexamination of the turquoise group; the mineral aheylite, planerite (redefined), turquoise and coeruleolactite", *Mineralogical Magazine* **62**(3)(1), 93-111.
- Frost R.L., Erickson K.L. (2005), "Near-infrared spectroscopic study of selected hydrated hydroxylated phosphates", *Spectrochimica Acta Part A: Molecular and Biomolecular Spectroscopy*, **61**(1-2), 45-50.
- Hawthorne F.D. et al. (1995), "Site populations in minerals : terminology and presentation of results of crystal structure refinement", *Canadian Mineralogist* **33**, 907-911

- Leitmeier H. (1916), "Über das Tonmineral Montmorillonit und das Tonerdephosphat Planerit", *Z. Kryst. Min.* **55**(4), 353-371.
- Moreton S., Green D.I. (2005), "Phosphate minerals including koninckite and planerite from Grouse Lodge Quarry, Shanagolden, Co. Limerick", *Journal of the Russell Society*, **8**(2), 78-80.
- Rewitzer C., Marques de Sá J.P. (1998), "Die Miguel Vacas mine : eine Kupferlagerstätte im Süden Portugals", *Lapis* **23**(5), 13-23.
- Smith A.E., Jr. (1985), "Aluminium phosphate minerals from Mauldin Mountain, Montgomery County, Arkansas", *Mineralogical Record* **16**(4), 291-295.
- Smith A.E., Jr. (1996), "Collecting Arkansas minerals, a reference and guide", L.R. Ream Publishing, Coeur d'Alene, Idaho, pp. 34-37
- Strunz H., Nickel E. (2001) "Strunz mineralogical tables", E. Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart, 9th edition, 503-504.
- Witzke T., Rürger F. (1998), "Die Minerale der Ronneburger und Culmizscher Lagerstätten in Thüringen", *Lapis* **23**(7-8), 26-64

Planeriet-nodulen van Mount-Ida, Montgomery County, Arkansas, USA.
Verzameling en foto © Athos Locatelli - www.minservice.com

Te koop

Uit oude verzameling (ongeveer 40 jaar geleden aangekocht in de Verenigde Staten) : GEDEGEN KOPER van Ray, Mineral creek district, Pinal County, Arizona, U.S.A. Grote, dunne bijna driehoekige roodkoper plaat zgn. "sheet-copper". Afmetingen : basis 58 cm, zijden 46 en 40 cm. Tegen elk aanvaardbaar bod. Meer inlichtingen en eventueel bezichtigen (op afspraak) : Pierre Rondelez, Zegelaan 24, 8450 Bredene. ☎ 059 323995 <pjero@euphony.net>

Inhoud Geonieuws jaargang 32 (2007)

nr.	pp.	titel	auteur(s)
1	3-5 13-14 15-24	In memoriam : Guido Cornelis Probertiet Mineralen ontdekt in België	Rik Dillen Erik Vercammen
2	34-41 42-48	De mineralen van de Incopel-groeve Lindgreniet	Heinrich Frank Rik Dillen
3	55 57 58-61 62-72	In memoriam : Leo Van Assendelft Met een boekje in een hoekje Beusiet Het Ahrntal, Süd-Tirol, Italië	Hugo Deplus Axel Cronstedt Rik Dillen Hugo Bender
4	80 81 84-100	Mineralen horror Laihuniet De geschiedenis van de studie van luminescentie-verschijnselen	Axel Cronstedt Rik Dillen Gérard Barmarin
5	106-111 121 122-125 126-128	In memoriam : Séverin Amelinckx, Martin Sluyts en Frans Michiels Jaaroverzicht 2006 De berg van Sint-HilariusChalcocietkristallen met wereldklasse van de Telfer goudmijn, Western Australia Goudpannen in Zweden	Paul Van hee, Hugo Bender, Ludo Van Goethem Axel Cronstedt Ian Graham Etienne Mans
6	140 141-145 146-148	Agaatmania Ludwigiet Wellin en Beez 2006	Axel Cronstedt Rik Dillen Hugo Bender
7	160 161-164 165-176	Mineralen en edelstenen uit de hele wereld Phoenicochroiet Het virtuele museum van de geschiedenis van de mineralogie	Axel Cronstedt Rik Dillen Paul Tambuysen
8	184 185 188-191 192-196	Kaarten In memoriam : Albert Schrande Armstrongiet Uitstap naar de groeven van Wellin, Resteigne en Beez vanuit een vrouwelijke benadering	Axel Cronstedt Rik Dillen Axel en Christel Emmermann
9	204 205-210 212-216	Knippen en plakken Stromeyeriet Clara anno 2007	Axel Cronstedt Rik Dillen Pierre Rondelez en Eddy Vervloet
10	225 227-229 230-235	Vind-(de)-plaats-namen ! Het RRUFF project Planeriet	Axel Cronstedt Rik Dillen Rik Dillen

